

Jeugd- & Gezinsteams
samen deskundig

Blik op de toekomst

De jeugd- en gezinsteams: integraal en dichtbij

De jeugd- en gezinsteams (JGT's) hebben in de vier jaar van hun bestaan een stevig fundament neergezet binnen het regionale jeugdhulpmodel 'Hart voor de Jeugd'. Ze hebben zich nauw verbonden met de lokale basisvoorzieningen en hebben een groot bereik. Sinds 2018 zijn alle medewerkers structureel gedetacheerd naar de coöperatie, waardoor de inhoudelijke verantwoordelijkheid niet langer bij de moederorganisaties ligt maar bij de directeur van de coöperatie.

De coöperatie heeft de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in het vergroten van de expertise, de inhoudelijke doorontwikkeling van het werk en het gezamenlijke cliëntdossier. Meer informatie hierover vindt u in de notitie Eindrapport Doorontwikkeling Jeugd- en Gezinsteams.

De afgelopen tijd is met de gemeenten hard aan die doorontwikkeling gewerkt. Er is geïnvesteerd in expertise, samenwerking met lokale partijen, het cliëntdossier, werkplekken etc. Recent is door Q-consult onderzoek gedaan naar de omvang en expertise van de lokale teams.

Blik op de toekomst

De gemeenten in de regio hebben de uitdaging de toegang tot het brede sociale domein, integrale hulp en ondersteuning te organiseren. Daarbij moet goed worden bedacht hoe de positie van de jeugdhulp hierbinnen het beste kan worden vormgeven.

Vier jaar na de transitie realiseren we ons dat het perfecte model niet bestaat. Om de integraliteit goed vorm te geven, moet ons inziens aan de volgende vier essentiële voorwaarden worden voldaan:

1. **Een duidelijke lokale opdracht**
2. **Heldere resultaatafspraken**
3. **Monitoring van de voortgang**
4. **Lokaal accounthouderschap**

Zoals gezegd hebben de JGT's zich in de afgelopen 4 jaar stevig neergezet. Naar ons idee zou het een enorme verspilling zijn niet voort te borduren op deze opgebouwde kennis en netwerken, zowel van de JGT's als van de coöperatie.

Holland Rijnland kenmerkt zich door een nauw contact tussen regio, gemeenten en uitvoerende partijen. Wij willen dat wat er in die gezamenlijkheid al bereikt is graag samen met u als gemeenten verder doorontwikkelen. Zoveel mogelijk lokaal en regionaal waar dat nodig is. Wat ons betreft is model 1 uit de houtskoolschets* daarvoor een passende variant.

* hollandrijnland.nl/wp-content/uploads/2018/11/09_PHO_Adviesnota_Houtskoolschets_inkoopproces_jeugdhulp_2020.pdf

Transformatie

Er wordt hard gewerkt aan de transformatie. We geven u graag een aantal voorbeelden van bestaande activiteiten en initiatieven, omdat voorbeelden uit de dagelijkse praktijk zoveel meer zeggen dan mooie intenties en woorden.

We doen dit aan de hand van de drie pijlers van de JGT's:

1. **Verbinden**
2. **Versterken**
3. **Deskundig**

1. Verbinden: integrale toegang en hulp

Alle gemeenten streven naar integrale toegang en hulp binnen het brede sociale domein. Wij onderschrijven deze ontwikkeling volledig. Problemen van en met jeugdigen zijn vaak onlosmakelijk verbonden met andere problemen in het gezin en de omgeving.

De decentralisaties (WMO, jeugdhulp, participatiewet en passend onderwijs) bieden mogelijkheden om die samenhang lokaal verder vorm te geven. Een kritische succesfactor is het goed invullen en borgen van de specifieke expertise van de verschillende domeinen, waaronder de jeugdhulp.

Daarbij geeft de Jeugdwet gemeenten specifieke taken zoals de Jeugdbescherming, Jeugd-reclassering en de gesloten jeugdhulp. Maatregelen die diep ingrijpen in het leven van kinderen en gezinnen. De JGT's zijn in de regio een belangrijke schakel naar deze vormen van jeugdhulp. Deze taak is bijzonder gevoelig voor klacht- en tuchtzaken. Wanneer de uitvoering binnen de gemeente wordt belegd, brengt dit een politiek/bestuurlijk risico met zich mee.

In alle gemeenten wordt aan deze integrale toegang gewerkt en ook in de praktijk weten de uitvoerende partijen elkaar steeds beter of goed te vinden.

Verbinding in de wijk

In twee wijken werken het sociaal wijkteam en het jeugd- en gezinsteam nauw samen. Zij sluiten bij elkaar aan bij verdeling van nieuwe zaken en trekken samen op in de begeleiding van een gezin als dat nodig is. Dit is ook heel belangrijk bij Kindspoordingen, zaken van huiselijk geweld waar kinderen bij betrokken zijn.

De teams hebben de wens om samen te voegen, omdat gezamenlijke huisvesting de samenwerking verder zou versterken.

In deze wijken is ook het idee 1 wijk 1 plan geboren. In sommige wijken zijn er veel losse initiatieven, die allemaal willen samenwerken met de wijkteams. De regie en samenhang ontbreekt vaak. De wijkteams zouden daarin, uiteraard onder regie van de gemeente, een meer coördinerende/centrale rol willen en kunnen vervullen.

In 2019 wordt, net als in 2018, een JGT dag georganiseerd voor alle JGT's. Dit jaar nodigen de teams collega's van het sociaal (wijk) team uit. De thema's die dag zullen gericht zijn op het brede sociale domein.

Verbinden met huisartsen

Iets meer dan de helft van de verwijzingen naar specialistische hulp komt via de huisarts. In onze regio is dat percentage iets lager dan landelijk. De wet staat niet toe dat gemeenten daar invloed op uitoefenen. Daarom is samenwerking tussen huisartsen en JGT essentieel. Daarnaast heeft het voor huisartsen een meerwaarde dat er breed wordt gekeken naar de leefwereld van kinderen en jongeren en gezinnen. Een ander voordeel is dat de huisarts gebruik kan maken van de kennis over het hulpaanbod binnen het brede jeugdhulpveld en passende hulp kunnen inzetten

In een van de JGT's heeft een medewerker regelmatig spreekuur in het gezondheidscentrum. Ook participeert het JGT in het multidisciplinaire overleg in het gezondheidscentrum.

De coöperatie heeft recent geïnvesteerd in aansluiting op Zorgmail, zodat JGT en huisarts makkelijk en veilig kunnen mailen en communiceren. Dit was een grote wens van huisartsen.

Kostenbewustzijn

Met de komst van lokale teams in de wijk of gemeente is de toegang tot het sociale domein sterk vereenvoudigd. Het succes van wijkteams leidt tot een stijging van de hulpvraag. Het is de vraag hoe daarmee om te gaan. Naast vaker 'nee' zeggen of afschalen van de hulpvraag, is het ook belangrijk het kostenbewustzijn van de teams te vergroten. De medewerkers van de JGT's geven aan dat ze bij een PGB (persoonsgebonden budget) veel kritischer naar de kosten kijken dan bij ZIN (zorg in natura), omdat de kosten daarvan bij hen onbekend zijn. Samen met de TWO zou dit kostenbewustzijn vergroot kunnen worden zonder dat de teams ook budgethouder worden.

Verbinden voor veiligheid

De werelden van de vrij toegankelijke jeugdhulp en die van het gedwongen kader (Jeugdbescherming en Jeugdreclassering en ook gesloten jeugdhulp) zijn nog te gescheiden, terwijl het om dezelfde doelgroep gaat. De JGT's werken met de meldcode kindermishandeling. Waar de veiligheid in het geding is, wordt een melding gedaan bij Veilig Thuis of wordt op basis van een VTO (verzoek tot onderzoek) bij de Raad voor de Kinderbescherming de Jeugdbeschermingstafel ingezet. In een aantal zwaardere en complexe zaken is het nodig om eerder samen te kunnen werken met de jeugd bescherming. Daarom start in 2019 met steun van de gemeenten een pilot in twee JGT's in samenwerking met Jeugdbescherming West en de William Schrikker groep.

Sterker verbinden met de gemeenten

Om flexibel in te kunnen spelen op lokale omstandigheden, werken de JGT's vanaf de start vanuit de principes van zelforganisatie. Dit vergroot het eigenaarschap en oplossend vermogen (zie Rapport: Gezin aan Zet) en daarmee de kwaliteit van het werk. De bekostiging op fte inzet door gemeenten maakt dit mogelijk en is innovatief, zeker in combinatie met de voorwaarde dat er geen wachtlijsten mogen zijn. Dat zou kunnen leiden tot sneller doorverwijzen, maar we zien dat de verwijzingen juist licht afnemen en dat de teams hun caseload regelmatig kritisch onder de loep nemen.

Gemeenten missen een duidelijk aanspreekpunt met mandaat in de teams. We maken hierover duidelijke afspraken met de gemeenten die passen bij de lokale situatie. Waar sprake is van 0-100 teams verandert de aansturing. Tot die tijd is de coach het eerste aanspreekpunt. Als er overkoepelende besluiten of oplossingen nodig zijn, wordt direct opgeschaald naar de directeur. Elke gemeente maakt eigen afspraken met de coöperatie over de samenstelling, opdracht en resultaatafspraken. Waar sprake is van een 0-100 team zal de aansturing anders zijn. Daarover worden passende afspraken gemaakt.

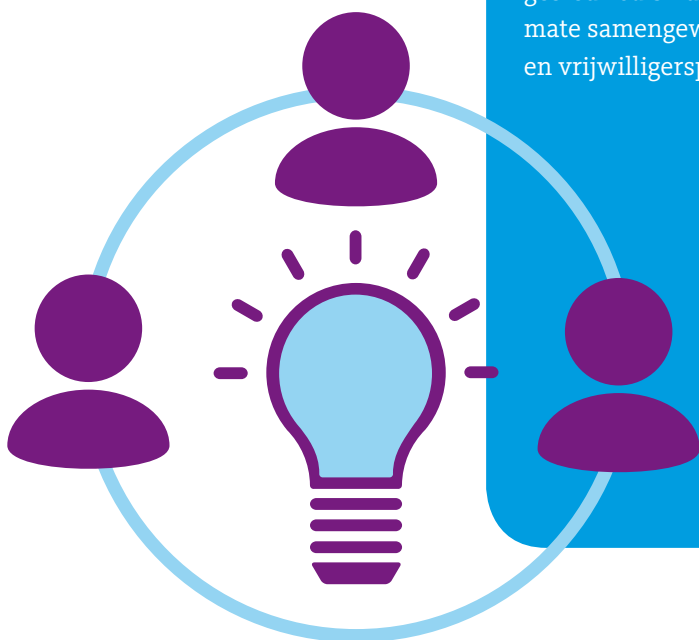
We benadrukken hier graag dat naar ons idee een heldere opdracht, goede resultaatafspraken en monitoring essentieel zijn. Het gaat immers vooral om wat je doet. Een duidelijk lokaal aanspreekpunt voor gemeenten is daarbij in alle gevallen helpend.

Een ander gehoord bezwaar is dat de teams van elkaar verschillen. Dat lijkt ook de bedoeling van maatwerk, omdat werkgebieden en expertises van elkaar verschillen. Dat laat onverlet dat duidelijk en zichtbaar moet zijn wat de kwalitatieve basis is van elk team. Waar dat nog onvoldoende bekend of helder is, maken we aanvullende afspraken en maken die zichtbaar.

2. Versterken: preventie

Versterken van de eigen kracht, sociale netwerken en van wijken is een belangrijke voorwaarde om allerlei zwaardere vormen van hulp te voorkomen. Preventie is ook een veelkoppig monster en een containerbegrip. We geven hieronder aan wat wij onder preventie verstaan en hoe wij daaraan werken.

Versterken in de gemeenschap

De teams werken nauw samen met basisvoorzieningen in het werk gebied zoals huisartsen, scholen en welzijn. Er wordt nog in toenemende mate samengewerkt met allerlei voorliggende voorzieningen als maatjes en vrijwilligersprojecten, sport en vrije tijd, kerken en moskeeën.

Een van de medewerkers van het JGT (bijvoorbeeld vanuit het maatschappelijk werk – Kwadraad) gaat de rol van sociaal makelaar vervullen, waar nodig in samenwerking met wat daar al aan gedaan wordt vanuit het CJG en/of het sociaal wijkteam. Op die manier wordt een fijnmazig netwerk opgebouwd binnen de wijk of gemeente. Dit is niet alleen belangrijk voor preventie, maar ook voor het afschalen van hulp naar belangrijke partijen die dichtbij de gemeenschap staan.

Versterken in vroegsignalering

Er is in de regio voor gekozen om niet te werken met generalistische teams, maar juist het specialisme in de teams in te zetten. Dit werkt preventief, omdat dit een integrale blik aan de voorkant en vroegsignalering mogelijk maakt.

Preventie is ook vroegsignalering. Signaleren doe je liefst zo vroeg en zo jong mogelijk. Daarom zijn de teams nauw verbonden met het onderwijs. Veel casuïstiek komt ook via het onderwijs binnen. In een van de teams is een JGT'er regelmatig aanwezig bij de voorschoolse voorzieningen (kinderdagverblijven en peuterspeelzalen), zodat ouders en leidsters een korte lijn hebben naar het JGT.

Het Nji-rapport geeft aan dat een verstandelijke beperking soms te laat wordt vastgesteld. Nu de inzet van Integrale Vroeghulp van MEE ook via de JGT's loopt, is afgesproken dat alle medewerkers van MEE in de JGT's de komende tijd getraind worden in het werken met Integrale vroeghulp.

Versterken voor armoedebestrijding

In een gemeente wordt gekeken hoe wijkteams en JGT's maatwerkbudgetten in het kader van minimaregelingen en bijzondere bijstand kunnen inzetten. Omdat armoede in veel gezinnen een probleem vormt en kinderen in hun ontwikkeling kan belemmeren, biedt dit een kans om naast hulp en begeleiding ook op dit gebied ondersteuning in te zetten.

Versterken van ouders en jongeren

Versterken zorgt ervoor dat mensen de zorgen en problemen in het leven beter aankunnen. Hun omgeving kan hen daarbij helpen. De teams zijn daarom al eerder getraind in het werken met SNS (sociaal netwerk strategie). De ambulante hulp die de teams zelf bieden, is juist gericht op het versterken van de eigen kracht binnen het opvoeden en opgroeien.

Versterken doen mensen ook onderling. In een van de JGT's is een groep voor ouders van kinderen met autisme opgericht. Ouders ervaren de onderlinge steun en tips als heel erg helpend. Een ouder: "De avonden geven mij nieuwe energie, alleen al doordat ik hoor dat andere ouders het ook zwaar vinden en tegen dezelfde dilemma's oplopen. Het geeft me het hart onder de riem dat ik nodig heb".

We willen vaker met dit soort groepen werken. Dit kan ook een goede steun zijn gedurende de tijd dat mensen op de wachtlijst staan voor specialistische hulp.

Het bereik van de teams onder jongeren jonger dan 12 jaar is behoorlijk. In de JGT's werken medewerkers die het werken met deze groep als expertise hebben en jongeren coachen, activeren en stimuleren.

Bij een groep met overlastgevend gedrag wordt vaak een integraal overleg ingezet door de gemeente, waarin om uitwisseling van gegevens en ervaringen wordt gevraagd. De effectiviteit van deze overleggen is vaak beperkt. Daarom stelde een van de JGT's een andere aanpak voor: nodig de ouders en jongeren uit en ga met hen aan de slag volgens de methode "Verbindend gezag". Hulpverleners, politie en burgemeester waren aanwezig. De ouders zijn geïnformeerd over wat er speelt en konden aangeven wat zij nodig hebben. Zo ontstond een groepsapp en een vraag aan de Brijder/verslavingszorg. Ouders leggen nu snel contact met de politie als zij zich zorgen maken en kennen de gezichten van de hulpverleners.

Verbindend gezag zorgt voor een gemeenschappelijke taal en gaat uit van "wij". Alle medewerkers worden in 2019/2020 getraind in deze methode. Medewerkers van het JGT zijn regelmatig in het jongeren centrum te vinden.

De wens is om samen met Inzowijts te kijken hoe het werken met de JIM-aanpak in de teams kan worden geïntroduceerd. JIM staat voor jouw ingebrachte mentor en is een van de meest veelbelovende nieuwe preventieve interventies. Een JIM ondersteunt een jongere of gezin.

3. Deskundig

De jeugdhulp en de Jeugdwet zijn complex. Jeugdhulp kan diep ingrijpen in het leven van jongeren en gezinnen. Daarom stelt de Jeugdwet hoge eisen aan de professionaliteit van medewerkers. Zij moeten tenminste op hbo niveau geschoold zijn en geregistreerd bij het SKJ of het BIG register. Ook in o-100 teams moet deze deskundigheid goed zijn geborgd.

Samen deskundig

De grootste meerwaarde van de JGT's is de gecombineerde deskundigheid van de medewerkers. Teams ervaren elke dag de betekenis van het kunnen samenwerken met collega's met verschillende expertise. Ook voor de cliënt is dit positief.

De afgelopen drie jaar is door de coöperatie veel geïnvesteerd in deskundigheid en expertise van de medewerkers, zowel individueel als op teamniveau. Zo zijn alle teams getraind in het werken met 1 gezin 1 plan, SNS (Sociaal Netwerk Strategie), Geweld in afhankelijkheidssituaties/Veiligheid (i.s.m. Veilig Thuis). De teams geven cursussen aan jeugdigen en ouders als Rots en Water, KIES (Kinderen in echtscheidingsituaties) en werken veel met Gezin Centraal. De moederorganisaties zorgen voor scholing op het specialistische deel.

Deskundig kennisnetwerk

De teams werken met een netwerk van aandachtsgebieden en aandachtsfunctionarissen. Zij ontwikkelen beleid, werkwijzen, delen ervaringen, lossen problemen op en beantwoorden vragen. Er zijn diverse aandachtsgebieden zoals Veiligheid, Inschakelen specialist/PGB, HRM, Methodisch werken en Onderwijs.

Daarnaast wordt bij ziekte of onderbezetting indien nodig en mogelijk door andere teams bijgesprongen. Zo vormen de 18 teams een belangrijk onderling kennisnetwerk

Deskundig met de gemeenten

We hechten veel waarde aan een goede relatie met de gemeente als onze opdrachtgever. De teams hebben veel contact met de betrokken ambtenaren en wethouder. Daarnaast is ook de relatie met raadsleden van belang. In een gemeente wordt gewerkt met adoptief raadsleden: zij zijn gekoppeld aan een van de teams en hebben daar een aantal keer per jaar contact mee. De JGT's worden in alle gemeenten regelmatig uitgenodigd om in de Raad over hun werk te vertellen en er zijn werkbezoeken. Zo zijn er ook met raadsleden korte banden. Tot slot is er een externe nieuwsbrief die inzicht geeft in wat de JGT's zijn en wat zij doen.

Cliënt als deskundige

Al vanaf de start van de JGT's werken we met online cliëntdossiers. Vanuit het oogpunt van transparant werken hechten we er veel waarde aan dat de cliënt online de inhoud van het dossier kan raadplegen en zelf kan meeschrijven aan het dossier. Dit is immers een belangrijke voorwaarde om regie te kunnen ervaren en voeren over het eigen hulpverleningsproces.

Het samen beheren van het online dossier, is een vorm van 'Blended Care', waarbij de face-fo-face hulpverlening wordt gecombineerd met online interventies. Bij de keuze voor het nieuwe registratiesysteem voor de JGT's, waren de mogelijkheden ten aanzien van Blended Care een belangrijke pijler.

Op het gebied van het samen met de cliënt beheren van het cliëntdossier, blijkt het JGT een voorloper. In het komende jaar gaan we actief aan de slag om de mogelijkheden voor Blended Care verder uit te breiden. Dat doen we met een groep JGT'ers en een aantal collegainstellingen in het land in co-creatie met onze leverancier. Samen zien we dat het gebruik van digitale middelen ter ondersteuning van de hulpverlening de toekomst heeft. Daarbij denken we bijvoorbeeld aan het gebruik van chat-oplossingen, beeldbellen, online huiswerkopdrachten en e-Health middelen.

Om er zeker van te zijn dat we aan de slag gaan met oplossingen die werken en aansluiten bij de behoeften, ontwikkelen we dit niet voor, maar met een klankbordgroep van cliënten.

Tenslotte

We hopen dat deze notitie een goede indruk geeft van onze blik op de toekomst, zowel op samenwerkingsniveau als op inhoudelijk niveau.

We werken ook in de toekomst graag met gemeenten samen aan nog betere hulp voor jeugdigen en gezinnen in de regio en in iedere gemeente of wijk in nauwe samenwerking met alle betrokken partijen binnen het sociale domein.

Mocht u naar aanleiding van deze notitie vragen hebben of hierover met ons in gesprek willen gaan, dan kunt u contact opnemen met Marion Goedhart:
m.goedhart@jgthollandrijnland.nl.

